

Ujedinjeni narodi
Odbor za ekonomska, socijalna i kulturna prava
Treća sjednica, 1989.

Opći komentar br. 1: Izvješćivanje država stranaka

1. Obveze izvješćivanja sadržane u dijelu IV. Pakta osmišljene su prvenstveno kako bi pomogle svakoj državi stranci u ispunjavanju njezinih obveza prema Paktu, te kako bi pružile osnovu na kojoj Vijeće, uz pomoć Odbora, može izvršavati svoje odgovornosti praćenja poštivanja obaveza država stranaka i olakšavanja ostvarivanja ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava u skladu s odredbama Pakta. Odbor smatra da bi bilo pogrešno pretpostaviti da je izvješćivanje suštinski samo proceduralno pitanje osmišljeno isključivo kako bi se zadovoljila formalna obveza svake države stranke da izvješćuje odgovarajućem međunarodnom tijelu za nadzor. Naprotiv, u skladu s duhom i slovom Pakta, procesi pripreme i podnošenja izvješća od strane država mogu i trebaju služiti za postizanje različitih ciljeva.

2. *Prvi cilj*, koji je posebno relevantan za početno izvješće koje se mora podnijeti u roku od dvije godine od stupanja na snagu Pakta za dotičnu državu stranku, jest osigurati da se provede sveobuhvatna revizija nacionalnog zakonodavstva, administrativnih pravila i postupaka te praksi, u nastojanju da se osigura najpotpunija moguća usklađenost s Paktom. Takva revizija može se, na primjer, provesti u suradnji s odgovarajućim nacionalnim ministarstvima ili drugim tijelima odgovornima za kreiranje i provedbu politika u različitim područjima koja pokriva Pakt.

3. *Drugi cilj* je osigurati da država stranka redovito prati stvarnu situaciju u vezi sa svakim od prava, te je svjesna do koje mjere različita prava uživaju ili ne uživaju svi pojedinci unutar njezina teritorija ili pod njezinom jurisdikcijom. Iz dosadašnjeg iskustva Odbora jasno je da ispunjenje ovog cilja ne može biti postignuto samo pripremom agregiranih nacionalnih statistika ili procjena, već zahtijeva posebnu pozornost usmjerenu na bilo koje ugrožene regije ili područja i na bilo koje specifične skupine ili podskupine koje se čine posebno ranjivima ili ugroženima. Dakle, bitan prvi korak prema promicanju ostvarivanja ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava jest dijagnoza i znanje o postojećoj situaciji. Odbor je svjestan da je ovaj proces praćenja i prikupljanja informacija potencijalno dugotrajan i skup te da bi međunarodna pomoć i suradnja, kako je predviđeno u članku 2. stavku 1. i člancima 22. i 23. Pakta, mogla biti potrebna kako bi se nekim državama strankama omogućilo da ispune relevantne obveze. Ako je to slučaj i država stranka zaključi da nema sposobnost provesti proces praćenja koji je sastavni dio bilo kojeg procesa osmišljenog za promicanje prihvaćenih ciljeva javne politike i neophodan je za učinkovitu provedbu Pakta, može zabilježiti ovu činjenicu u svom izvješću Odboru i naznačiti prirodu i opseg međunarodne pomoći koja bi mu mogla biti potrebna.

4. Dok je praćenje osmišljeno da pruži detaljan pregled postojeće situacije, glavna vrijednost takvog pregleda je pružanje osnove za izradu jasno izjavljenih i pažljivo ciljanih politika, uključujući uspostavu prioriteta koji odražavaju odredbe Pakta. Stoga je *treći cilj* procesa izvješćivanja omogućiti Vladi da pokaže da je takvo načelno kreiranje politika zaista poduzeto. Dok Pakt ovu obvezu eksplicitno navodi samo u članku 14. u slučajevima kada “obavezno i

besplatno osnovno obrazovanje” još nije osigurano za sve, usporediva obveza “izraditi i usvojiti detaljan plan akcije za postupno ostvarenje” svakog od prava sadržanih u Paktu jasno je implicirano obvezom iz članka 2., stavka 1. “poduzeti mjere (...) uz korištenje svih odgovarajućih sredstava (...)”.

5. *Četvrti cilj* procesa izvješćivanja je olakšati javni nadzor nad vladinim politikama u vezi s ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima te potaknuti sudjelovanje različitih ekonomskih, socijalnih i kulturnih sektora društva u formuliranju, provedbi i pregledu relevantnih politika. Pri pregledavanju izvješća koja su mu do danas podnesena, Odbor je pozdravio činjenicu da je niz država stranaka koje odražavaju različite političke i ekonomske sustave potaknuo doprinos takvih nevladinih skupina u pripremi njihovih izvješća prema Paktu. Druge su države osigurale široku distribuciju svojih izvješća kako bi se široj javnosti omogućilo davanje komentara. Na taj način priprema izvješća i njegovo razmatranje na nacionalnoj razini mogu imati barem jednaku vrijednost kao i konstruktivan dijalog koji se vodi na međunarodnoj razini između Odbora i predstavnika države izvjestiteljice.

6. *Peti cilj* je pružiti osnovu na kojoj sama država stranka, kao i Odbor, može učinkovito procijeniti do koje mjere je postignut napredak prema ostvarenju obveza sadržanih u Paktu. U tu svrhu može biti korisno da države identificiraju specifične pokazatelje ili ciljeve prema kojima se može ocijeniti njihov učinak u određenom području. Tako je, primjerice, općeprihvaćeno da je važno postaviti specifične ciljeve u pogledu smanjenja smrtnosti dojenčadi, opsega procijepljenosti djece, unosa kalorija po osobi, broja osoba po pružatelju zdravstvenih usluga itd. U mnogim su od ovih područja globalni pokazatelji ograničene upotrebe, dok nacionalni ili drugi specifičniji pokazatelji mogu pružiti iznimno vrijednu naznaku napretka.

7. U tom smislu, Odbor želi napomenuti da Pakt pridaje posebnu važnost konceptu "progresivnog ostvarivanja" relevantnih prava, te zbog toga Odbor poziva države stranke da u svoja periodična izvješća uključe informacije koje pokazuju napredak tijekom vremena u vezi s učinkovitim ostvarivanjem relevantnih prava. Isto tako, jasno je da su potrebni kvalitativni, ali i kvantitativni podaci kako bi se dala odgovarajuća procjena stanja.

8. *Šesti cilj* je omogućiti državi stranci da razvije bolje razumijevanje problema i nedostataka s kojima se suočava u nastojanjima da postupno ostvari pun opseg ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava. Iz tog razloga, bitno je da države stranke detaljno izvijeste o "čimbenicima i poteškoćama" koje sprječavaju takvu realizaciju. Taj proces identifikacije i prepoznavanja relevantnih poteškoća tada osigurava okvir unutar kojeg se mogu osmisliti prikladnije politike.

9. *Sedmi cilj* je omogućiti Odboru i državama strankama u cjelini da olakšaju razmjenu informacija među državama te razviju bolje razumijevanje zajedničkih problema s kojima se suočavaju države, kao i punije razumijevanje mjera koje bi se mogle poduzeti za promicanje učinkovitog ostvarivanja svakog od prava sadržanih u Paktu. Ovaj dio procesa također omogućuje Odboru da identificira najprikladnija sredstva kojima bi međunarodna zajednica mogla pomoći državama, u skladu s člancima 22. i 23. Pakta. Kako bi se naglasila važnost koju

Opći komentar br. 1: Izvješćivanje država stranaka

Odbor pridaje ovom cilju, Odbor će na svojoj četvrtoj sjednici raspravljati o zasebnom općem komentaru na te članke.